

ספרות

sifrut@yedioth.co.il

אלעד בר-נוי // צילום: טל שחר

מסיבות טרנס

דנה אינטרנשיונל עזרה לו לצאת מהארון, וטע ברזילי גרמה לו לאבד אמון בפופ וניקול ראידמן הפכה את הטראש מכיף טהור לזוהמה לאומנית. יונתן שגיב מוציא ספר חדש בסדרת הבלש ההומו שלו, ומסביר למה בחר בתרומת ביציות מגבר טרנסג'נדר

ב ערב שבו דנה אינטרנשיונל זכתה באירוויזיון, יונתן שגיב הוקפץ לבסיס. בזמן שאלפים רקרו עם דגלי גאוה בכי כר רבין, הוא ישב בעמדת שמירה נירחת ברמת הגולן. "אני זוכר שדנה עלתה על הבמה, וזה היה מין רגע שאתה רואה אישה שאף פעם לא ראית מישהי כמוה, מדברת כמוה, שרה כמוה, מתלבשת כמוה, ובריוק ברגע הזה מקפיצים אותי לשמירות. הייתי אז חייל אומלל שפוחד לעזוב את הצבא וללכת לכלא, ילד מודחק לחלוטין, וזו הייתה כמו הצצה לעולם אחר, צבעוני ומדהים ומשחרר. זה חקוק לי בזיכרון כתור רגע של ניגוד אדיר בין הפיצוץ הזה של שוני ואחרות וגאוה וכוח בלהיות עצמך, ובין המציאות שלי אז כחייל מפוחד, שע" סוק בלרצות את הסביבה ובלרצא את עצמו כדי להתאים לציפיות של העולם".

דנה אינטרנשיונל אמנם לא מגיעה להופעת אורה, אבל את ספרו החדש 'הצעקה האחרונה' מא' כלסות לא מעט דמויות של נשים טרנסיות, קרוב לוודאי בריכוז הגבוה ביותר בספרות העברית עד כה. בעקבותיהן צועדת דמותו של הבלש עוורר חפר, "החופרת" בשבילכם, הזמו מוחצן, פטפטן משור' לח רסן, ברחן כפייתי, חסר טאקט, כתב של ערוץ החיים הטובים בדימוס, מעריץ של דולי פרטון וגם מחיה השפה העברית, כשהוא עובר בטבעיות בין לשון זכר לנקבה וטובע ביטויים עבריים למהדרין כמו "כוס מחצבתי" ו"מחפופה בהתקף עוועים".

על אף שמדובר בספר שלישי בסדרת הבלש של שגיב, עלילת 'הצעקה האחרונה' (הוצאת כתר) עומדת לחלוטין בפני עצמה. אם באין סדר דות בחברה' עשתה החופרת סדר בעשירון העליון, וב'דברים שהשתיקה יפה להם' פתרה תעלומה שמגיעה עד אירועי הנכבה, הפעם היא מגסה להי' סתנן לאלפיון העליון כשהיא עוזרת ליחצן של המדינה - דמות ליצנית אך כוחנית, מעין גרסה בלונדינית של רני רהב - להבין מדוע כוכבת נוער בת 15, נועה קירל בפוטנציה, שקעה כדי' כאון. אלא שככל שהוא מעמיק בחפירה - כלומר, בחקירה - מבין חפר שיש לו עסק עם גורמים אלימים וחריפים הרבה יותר מדרמות נעורים, שקשורים בשורת היעלמות של נשים טרנסיות. "זהות טרנסית הפכה לנושא החם של השני תיים האחרונות בטלוויזיה האמריקאית, וכמוכן מסוים היא מחליפה את העיסוק בזהות הומואית של שנות ה-90. אבל יש פער עצום בין הייצוג התרבותי הזה ובין המציאות החומרית, שבה מור' בר עדיין בציבור הכי מופלה לרעה, בתוך הקהילה הלהטב'קית ובכלל. שלא לרבר על הגוף הטרנסטי, שהוא עדיין הגוף הכי פגיע, הכי חשוף לאלומות, מילולית ופיזית".

מאיפה מגיע העניין שלך בזהות טרנסית?
"כשאני חושב לאחור על ההתעצבות שלי בתור הומו, ועוד בתור פרה-הומו מודחק, אני רואה איך נשים טרנסיות היו לי מקור להשראה, מין נשים חזקות שעומדות בראש המחנה. או הייתה דנה, ומאוחר יותר כשיצאתי מהארון ועברתי לתל-אביב נתקלתי בנשים כמו ננסי שניידר וגילה גולדשטיין ונינה הלוי ואפרת טילמן. העמדה הזאת שלהן, הלא' אפולוגטית, חסרת הבושה במי שאני ובמה שאני, הייתה מודל לאידך מותר לך להחצין את עצמך".
בספר, מערכת היחסים בין גברים הומואים לנשים טרנסיות דווקא לא ממש אידיאלית. כפי שאומרת לחופרת מונה מרקוביץ', טרנסית מבוג' רת: "את, גברת, אולי חושבת שתפסת את אלוהים

ורק אם שני הצדדים מחבכים אחד את השני ויש כאילו התאמה - אז יש תרומה".
כמו מינדר.

"בריוק. ואחרי כמה חודשים של המתנה לתור' מת פנו אלינו מהסוכנות ואמרנו שהן חושבות שמ' צאו לנו התאמה, אבל הן רוצות לדעת אם תהיה לנו בעיה שתרומת הביציות תגיע מגבר טרנס. זה תפס אותנו לגמרי בהפתעה, אבל אמרנו, 'ברור, אין בעיה, תשלחו לנו את הפרופיל שלו'. בינ' תיים עברו כמה ימים וכנסתי ללופים של דא' גות. ניסיתי לדמיין את העתיד, ואת הילד שואל מי האמא הביולוגית שלו ואני צריך להסביר לו שהוא בעצם בן לשלושה גברים - שני הומואים וגבר טרנס שתרם לנו את הביציות שלו. כל זה בזמן שאני כותב את הספר. וזה הוביל אותי לעוד מחשבות - מה אם יהיה לי ילד טרנס או ילדה טרנסית? איך אני אתמודד עם זה?"
כלומר, 'שואלי העובדה שהתרם טרנס יכולה להשפיע על הילד'?

"כן, פתאום מצאתי את עצמי חושב על גנטיקה ותורשה וסביבה, ונורא התבאסתי על עצמי. זה הרי מצב אבסורדי - יושבים שני גברים הומואים בר' רגנים ומתלבטים על תרומת ביצית מגבר טרנס. ובמקום להגיד תודה ולסתום את הפה, אני מת' עסק בדאגות ובחששות. פתאום מצאתי את עצמי נכנס לאותן מחשבות וטענות שההורים שלי הפנו כלפיי, כשאני יצאתי מהארון. ואני, שנאבקתי בדעות הקדומות האלה וראיתי אותן כמיושנות, פתאום מדבר על מה תורשתי ומה סביבתי, ואיוו זהות תגרור אילו בעיות.

"אבל אז קיבלנו את הפרופיל שלו, ובאמת התאהבנו בו. הוא נראה אדם מהמם, מצחיק וחכם, וברגע שהיה החיבור האנושי הקטן הזה, זו הייתה קריאת השכמה לצאת מהשרידים של ההומופוביה העצמית או הטרנספוביה שקיימים אצלי, ופשוט

"הספר שואל את השאלה הזאת - האם זו קהילה מדומיינת שנועדה לכישלון? לדעתי יש ערך גדול במאבק פוליטי של סולידריות עם קבוצות אחרות, בתוך ומחוץ למטרייה הרחבה הזאת של הלהטב'ק. גם החופרת עוברת תהליך. אם בהתחלה הוא אומר דברים כמו, 'הקהילה לא משלמת לי את החשבו' נות, מתוקה', בהמשך הוא מקבל תזכורת ממונה, שאומרת לו, כשאתה מדחיק אותי אתה מר' חיק דברים בעצמך והופך להיות ליצן של החברה המיינסטרימית כדי שתוכל להתקבל, ועל הדרך לשכוח ממני. זה לא ייעלם. תתעוררי, מתוקה".

אנחנו יושבים בדירתו
הלונדונית המעוצבת לעילא, שאותה הוא חולק עם רביד, בן זוגו מזה יותר מעשור. ללונדון עברו לפני שמונה שנים, והיום הם כבר אזרחי הממלכה. הוא נולד בהרצליה לפני 40 שנה, בן לאב מהנרס ואם בעלת חנות ספרים, שניהם בפנסיה היום, ואח צעיר לרונית. דוקטור לס' פרות עברית.

עמוק לתוך כתיבת הספר, חייו של שגיב התחברו לעלילה מכיוון לגמרי לא צפוי. "דביד ואני החלטנו שאנ' חנו רוצים ילדים. אחרי שכתנו אפשרות של הורות משותפת, הגענו למסקנה שאנחנו רוצים לעשות פונדקאות, לפי המודל האלטרואיסטי שפועל בא' נגליה ונקנדה. זה עובר על בסיס 'שירוך'. תורמת הביצית נותרת אנונימית, אבל היא קוראת את הפרופיל שלנו, אנחנו קוראים את הפרופיל שלה,

בביצים, את, עם כל הבגין היפה הזה והבגרים הנחמדים ולשחק אותה גברית עם הזיפים, ובטח רק אכלת גרנולה בבית קפה ואמרת סליחה יפה ותודה יפה, ואפשר בבקשה אדוני עוד קצת זכויות בצלחת שלי בתוספת תעורת נישואים ושירות צבאי ותיתן לי בבקשה גם תינוק בצד, וכל החרא הכורגני הסטרייטי העלוב שסור' סייטיות כמוך, שרק חולמות להיות כמו כולך, רוחפות לעצמן כל היום לתחת".

יש בספר לא מעט ביקורת על סדר העדיפויות של המא' בק הלהט'ב'ק, ושל הומואים בפרט.

"בהרבה מובנים הביקורת שמונה מטיחה בפני החופרת בספר זו ביקורת שאני מטיח בעצמי, כי אני הכי סוסייטית", הוא צוחק. "דעתי להתייחס דרך זה להפניית העורף שיש אצל הומואים לציבור הטרנסטי. היום, הומואים מאוד ממותגים ומקו' בלים וכמיינסטרים - חיילים הומואים והתא הגאה של הלי' כור, וכמוכן דרך הבאת ילדים ומשפחה, וכשיש הפגנה על זכות פונדקאות להומואים עשורת אלפים יוצאים לרחובות וכל התאגידים והחברות מביעים הזדהות, אבל הפגנה נגד טרנספוביה מביאה פחות מעשירית מזה".

אבל אולי יש באן שאלה עקרונות לגבי כל הרעיון של קהילת הלהטב'ק. היום, כשהומואים זוכים לחיבוק, איזה קשר יש בינם ובין חלקים בקהילה שעדיין מודרים לחלוטין? אולי כל הרעיון הזה של קהילה אחת הוא כבר חסר משמעות.

"בשנים האחרונות נהייתה כאן ברית חתירה של הצטלטון וטראש - כל התמונות האלה של שרה נתניהו עם סנדרה רינגלר ומושיק גלאמין. בועה שבעה ומסואבת שלתקחת את כל מה שאני אוהב בתרבות פופולרית, את הצבעוניות ואת ההגזמה, ומתיכה אותו עם מחשלה ימנית ועם עיוורון חברתי"

לשנות את החיים של עשרות ואולי מאות אלפי ילדות, אבל כל עוד לא מבינים שצריך לחשוב על האפליה שהיא סובלת ממנה בתוך קונטקסט רחב של זהויות אחרות, זה יישאר בגדר סיסמאות ריקות מתוכן. רוצים לדבר על גוף? בואו נדבר על גוף של אנשים שנרצח בזמן שנטע ברזילי מופי עה. והרגע הזה גרם למשבר נורא עמוק במחשבה שלי, שתרכות פופ יכולה לשנות את המבנה הרקוב של החברה".

את היחס האמביוולנטי שלו לתעשיית הפופ בוחן שגיב בספר גם דרך עיסוק במעמד מובחן מאוד. גברים שריריים בחולצות פולו, נשים עם פודלים זעירים בתיקי לואי ויטון, "זמרים בוע" לייקטינות", "אילי תעשייה מוצצי דם שמעלימים מס למען הציבור והמדינה" וכאמור בן זמנתו של רני רהב - כל אלה מחככים כתפיים במסיבות קר קטייל עם גרעון סער וגאולה אבן ומתלוננים על רדיפת ראש הממשלה ורעייתו. "אני נורא נמשך לקאמפ ולטראש הזה, אבל מה שאנחנו רואים בחמש השנים האחרונות באופן מואץ זו ברית מחרירה של הון ושלטון ולאומנות ופופ וטראש".

הון שלטון וסנדרה רינגלר.
"כריק. אני מדבר על התמונות האלה של שרה נתניהו עם סנדרה רינגלר וניקול ראידמן, ומו" שיק גלאמין שבא לראיין אותם בבית. הסיאוב הזה שלוקח את כל הדברים שאני אוהב בתרבות פופ-לרית - קרנבליות וצבעוניות, ולא לרפוק חשבון ולהיות גדול מהחיים - ומתיך אותם עם הקונט" קסט הפוליטי הישראלי ועם האליטה הפוליטית של ההון. ונוצרת איוו בועה שבעה, שכל הזמן ממשיכה לדבר את עצמה, והאתוס הזה של 'אני הגעתי מאשפתות ובניתי את עצמי כעשר אצי בעות', במין הצדקה עצמית לעושר ולכוח שלנו, תוך התעלמות בוטה ונרקסיסטית מכל האחרים שלא הצליחו לבנות את עצמם".

לחיבורים כאלה יכול להיות גם פוטנציאל פוליטי חיובי. קח למשל את הראפרית קארדי בי שהתחילה כחשפנית ויש לה היום המון השפעה.

"אני הייתי אוכססיבי לגבי ניקול ראידמן, מתתי עליה ב'מעושרות'. אבל ההבדל בי ממשיכה להיות מחויבת למקום שהיא באה ממנו - היא תומכת בברני סנר" רס ויוצאת באינסטגרם שלה נגר החומה של טראמפ. או להגעה שלה ממעמד נמוך יש משמעות. הכוח והצבעוניות של ראידמן, לעומת זאת, שרויים בתוך סחי של ממשלה ימנית פופוליסטית, בתוך עיוורון חברתי.

"כל חיי הייתי מין שמאלני פוסט-מודרניסטי דלטיביסטי, שמתעקש שאין עמדה אחת שיש בה עליונות מוסרית. אבל היום

"פעם האמנותי שכופי יכול לשנות את המבנה הרקוב של החברה. ואז הגיע הרגע הזה שבו נטע בחילי חוגגת את הניצחון עם עשרות אלפי אנשים בתל-אביב, באיזה קרנבל ליברלי של קבלת השונה וקירוב לבבות - ובאותו זמן, כמה עשרות קילומטרים משם נרצחים פלסטינים על הגדר באש חיה"

אבל למרות שכל מהותו זועקת פופ, שגיב דווקא הולך ומאבד אמונה בכוחה של התרבות הפופולרית. "כשכתבתי את הספר הראשון בסדרה, הייתה לי ראייה תמימה של האופציה המשוחררת בתרבות הפופ. זה גם היה חלק מהמניע לכתוב את הספר, כנגד התרבות הישראלית שהיא כל כך

רצינית ומתעסקת בסכסוך ובנר שאים ככרים וגבוהים, אבל למע" שה מדחיקה אותם, ועולם כמנהגו נוהג. האמנותי שאם רק נביא פופ צבעוני, קרנבלי, רב-תרבותי, רכימגרי - להקת 'פינג פונג' מנופפת בדגלי שלום באירוויון - נוכל כאמת לייצר אלטרנטיבה מחשבתית ולשנות את המציאות". ומה גרם לך לשנות את דעתך? "קורם כל הבחירה בטרא" מפ. פתאום הבנתי שהריאליטי הצבעוני והקרנבלי שאני כל כך אוהב ילד מפלצת פופולר-סטית, לאומנית, ששולחת את העולם לאברון. ואז ביונסה עם 'פורמיישן' וזהות שחורה ובלאק פאוור, הולכת ותופרת את הבג" דים שלה בסרנאות יזע. אבל נקו" דת השבר הגיעה עם נטע ברזילי. הרגע הזה אחרי הניצחון, שבו אני רואה אותה חוגגת עם עש"

רות אלפי אנשים ככיכר בתל-אביב, באיזה קרנבל ליברלי משוחרר של קבלת השונה וקירוב לבבות ודימוי גוף חיובי - ובאותו זמן, כמה עשרות ק" לומטרים משם נרצחים פלסטינים על הגדר באש חיה, בריוק על ידי אותה מדינה.
"אין כאן כמובן שום אמירה על ברזילי עצמה. אני מכין את החשיבות של דמות כמוה, שיכולה

אז בסופו של דבר, עם כל הסרטים והקונפליק" טים, יש לי רצון להקים עם רכיד משפחה בעצמי, וכן לעבור את הטוב עם הרע, את הכיף עם החרא ולהרגיש את הורם הזה של החיים ממשך".
אתם מתכננים לחזור לישראל אחרי הלידה?
"כן. תראה, עובתי את הארץ כי רציתי לעשות

תואר בניו-יורק. וגם כי הייתי צריך את המרחק הזה כדי לצ" מוח ואולי כדי להפוך לסופר. אבל כן, אני ארצה לחזור, לפחות לתקופה, כדי להיות עם ההורים שלי, עם המשפחה שלי. צעד" נו יחד דרך ארוכה, ואני מבין וסולח היום על דברים שפעם אולי נורא כעסתי עליהם. מה גם שכולנו מתבגרים, ואתה מבין שדברים הם לא לנצח. בעיקר אחרי ששני ההורים שלי הל" בשנים האחרונות בסרטן - ויצאו מזה, טפריטפו. אני עדיין מרגיש בעצמי קצת כמו ילד אינפנטיל, ואני פוחד מהיום שאצטרך לחיות בלעדיהם. אני נורא אוהב אותם".

בין מסך טלוויזיה שתו" פס חצי קיר לספרייה אקלק" טית במיוחד, קשה שלא לזהות משהו מרוחה של החופרת בש"

גיב עצמו: מדבר ב-200 קמ"ש, מלהטט בטבעיות בין משלבים ועגות, משגר תוך כדי שיחה אינסוף רפרנסים מעולם הפופ, הספרות והאקדמיה - החל בכחירות האופנתיות של כוכבות ריאליטי, דרך תפיסות המגדר של ג'ודית באטלר וחוש ההומור של טוביה החולב, ועד לפרשנות נוקבת לפרק האחרון של 'המרוץ לדראג של רופול'.

"אחרי חדשים של המתנה לתורת ביציות פנו אלינו מהסוכנות ושאלו אם יש לנו בעיה שהתורם יהיה גבר טרונס. אמרנו 'ברור, אין בעיה' אבל נכנסתי ללופים של דאגות. ונורא התבאסתי על עצמי. יושבים שני הומואים בורגנים, ובמקום להגיד תודה ולסתום את הפה, אני משמיע אותן טענות שההורים שלי הפכו לכפיי כשיצאתי מהארון"

להסתכל על הבן-אדם שעולה לך מהדף".
הוא הסביר למה הוא רוצה לתרום את הביציות שלו?
"הוא כתב משהו נורא מרגש על זה שהוא לא מעוניין להשתמש בכיציות האלה כדי לעשות יל" דים, אבל זה יפה בעיניו שחלקים ממנו ימשיכו לחיות בעולם, עם ובלי יריעתו".

תמיד רצית ילדים?
"ממש לא. הערפתי להתמקד בחיים טובים וכיפיים ובקריירה ללא מחויבות לילדים. רק בש" נתיים האחרונות התחיל איהו רצון ממשי של שנינו. אני כ" קודתי ומפוכח מכדי להגיד שזה רצון אותנטי - ברור לי שמגיל אפס הוטמע בי שצריך לעשות משפחה, שזה המבנה הנכון. ככל שאתה מתבגר אתה רואה את כולם מסכיבך עם ילדים, והד" כרים האלה משפיעים".

אתה נשמע כמעט אפולונומי.
"כי הטמעתי במירה מסוימת גם את הרעיון הזה של התנג" דות לסדר החברתי ההטרו" נורמטיבי", הוא צוחק. "אבל ההסתגלויות שיש לי מגיעות ממקום אחר: למה אנחנו מתע" קשים לזרוק את עצמנו למסג"

רת משפחתית, כשכולנו יודעים מראש כמה היא יכולה להיות רפוקה ומצלקת. עברתי את המסע של יציאה מהארון מול ההורים שלי, וזה לא היה מההתחלה שושנים וורדים. היו שנים לא קלות. אבל ההורים שלי הם עדות לכמה אפשר להשי" תנות ולצמוח גם בגילים מאוחרים, ואנחנו היום משפחה נורא חזקה, הם מאוד אוהבים את רכיד.